

หลักนิติธรรมกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโดย

นางกุลิศราภ บัญฑิต เลขประจำตัว ๖๗๑๒๐๔

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร“หลักนิติธรรมเพื่อ
ประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๑๒

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักนิติธรรมกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประชาชนและประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย”

การจัดสรรงบประมาณในการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นรากฐานสำคัญของการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพให้กับประเทศไทย ระบบการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวได้รับการนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการกระจายงบประมาณไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ตามจำนวนนักเรียน เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษา

การจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดของหลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และเป็นธรรม หลักนิติธรรมกำหนดให้การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาเป็นไปตามกฎหมายและหลักการที่มีความเสมอภาค ซึ่งหมายถึงการให้โอกาสการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษาแก่เด็กทุกคนในประเทศอย่างเท่าเทียมกัน

อย่างไรก็ตาม ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวซึ่งเป็นวิธีที่กระจายงบประมาณให้แก่โรงเรียนตามจำนวนนักเรียนในแต่ละปี ยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กที่มักตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลที่มีจำนวนนักเรียนจำกัด ทำให้โรงเรียนเหล่านี้ได้รับงบประมาณที่ไม่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบัน ปัญหาดังกล่าวกำลังได้รับการพิจารณาอย่างกว้างขวางทำให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของสถานศึกษาขนาดเล็กเนื่องจากได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เห็นชอบการปรับอัตราเงินอุดหนุนในลักษณะขั้นบันไดต่อเนื่อง ๔ ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙)

บทความนี้จะกล่าวถึงการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีปัญหาทางงบประมาณไม่เพียงพอ และแนวคิดเรื่องนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการดำเนินการของรัฐที่เน้นเรื่องความเป็นธรรม ความโปร่งใส และการยึดถือกฎหมาย หลักนิติธรรมนี้มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลการจัดสรรงบประมาณและการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงทรัพยากรทางการศึกษา โดยจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างนิติธรรมกับการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวในบริบทของการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย รวมถึงปัญหาความไม่เสมอภาคที่เกิดจากการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวที่ให้เท่ากันเพื่อให้ข้อสรุปและให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมเพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่บนหลักนิติธรรมและเกิดความเสมอภาค

๑. หลักนิติธรรม (Rule of Law)

หลักนิติธรรม (Rule of Law) เป็นหลักการ ๑ ใน ๑๐ ประการ ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเป็นหลักการย่อยในค่านิยมประชาธิปไตย ที่ระบบราชการไทยควรนำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน ตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ นั้น มีความหมายว่า ในการปฏิบัติราชการ ต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ^๑ และหมายถึงการตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกา และมีการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของประชาชน”^๒ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในการปฏิบัติงานราชการแผ่นดินของระบบราชการไทยตามหลักนิติธรรมหมายถึง การปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายและต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัดด้วยความเป็นธรรม คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยยึดถือการปกครองภายใต้กฎหมาย ไม่ใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล เพื่อประโยชน์ของการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

หลักนิติธรรม (Rule of Law) มีรากกำเนิดแนวคิดมาจากเพลโต นักปราชญ์เมธีชาวกรีกที่เชื่อว่ารัฐที่ดีที่สุดคือรัฐที่มีความยุติธรรมเป็นหัวใจหลัก โดยได้เสนอหลักนิติธรรมในมุมมองของนักรัฐศาสตร์ในยุคแรกว่าคือการปกครองโดยราชาผู้เป็นปราชญ์ที่พร้อมด้วยความรู้ คุณธรรม ความสามารถ ความดี และความเที่ยงธรรม และเมื่อสังคมและการปกครองเปลี่ยนไปสู่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพลโตจึงมองว่ากฎหมายคือสิ่งสำคัญในการปกครอง^๓ นอกจากนี้ในยุคต่อมาหลักนิติธรรมได้ถูกกำหนดให้เป็นหลักพื้นฐานสำคัญที่บรรดาประเทศสมาชิกของสภายุโรปจะต้องเคารพและปฏิบัติตาม ส่วนในสหรัฐอเมริกาได้มีการใช้คำว่า Due Process of Law แทนคำว่า Rule of Law ในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๕ โดยมีแนวคิดพื้นฐานมาจาก Pre-eminence of law เช่นเดียวกับกับหลักนิติธรรม นอกจากนี้ ในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ อัลเบิร์ต เวนน์ ไดซี ได้เสนอว่าแนวคิดหลักนิติธรรมประกอบไปด้วยหลักความชอบด้วยกฎหมาย หลักความเสมอภาค ต่อหน้ากฎหมาย และหลักการคุ้มครองสิทธิของปัจเจกชนโดยศาล ในขณะที่โจเซฟ ราช ได้เสนอแนวความคิดสมัยใหม่เกี่ยวกับหลักนิติธรรมว่าต้องประกอบไปด้วยหลักการที่ว่ากฎหมายทั้งหลายต้องเป็นไปเพื่อให้มีผลต่อการกระทำข้างหน้ามากกว่าการมีผลย้อนหลัง ความเป็นอิสระของตุลาการจะต้องได้รับความคุ้มครอง และหลักความยุติธรรมและหลักตามธรรมชาติดควรได้รับการรักษาไว้^๔

ทั้งนี้ เมื่อกล่าวถึงนิยามของคำว่าหลักนิติธรรม พบว่า ฟรีดริช ออกัสต์ ฮาเยก ได้นิยามว่าหลักนิติธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ที่แน่นอนที่ใช้บังคับผูกพันกับทุกการกระทำของรัฐบาลและต้องประกาศให้ทราบล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยให้ปัจเจกบุคคลคาดการณ์ได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจบังคับในสถานการณ์ใดได้

^๑ สำนักงาน ก.พ., ม.ป.ป., จาก

https://www2.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/article/7.1_hlakthrrmaaphibaalkhngkaarbrihaarkicckhaarbaanemuengthiidii.pdf [2567,

มิถุนายน, ๑]

^๒ สถาบันพระปกเกล้า, ม.ป.ป., จาก <https://shorturl.asia/v7XdP> [2567, มิถุนายน, 9]

^๓ โกเมศ ขวัญเมือง และคณะ, ว่าด้วยหลักนิติธรรม, วารสารวิจัยวิชาการ 6(2), 2566, หน้า 355-368

^๔ ชาญชัย แสงศักดิ์, “กฎหมายมหาชน ความเป็นมา ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญ”, กรุงเทพฯ, 2553

อย่างแน่ชัด และมีส่วนช่วยในการวางแผนของปัจเจกบุคคล ส่วน เจนนิ่งส์ นิยามว่า หลักนิติธรรม คือ การจำกัดอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ยกเว้นอำนาจของรัฐสภาในทางนิติบัญญัติ^๕ ส่วนธานินทร์ กรีวิเชียร^๖ได้นิยามว่า หลักนิติธรรม คือหลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบบประชาธิปไตยที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขา ค้ำครองมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิทรราชย์ หากมีข้อพิพาทใด ๆ เกิดขึ้น ศาลย่อมมีอำนาจอิสระในการตัดสินข้อพิพาทนั้นโดยเด็ดขาด และโดยยุติธรรมตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นธรรม^๖ ส่วนพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า หลักนิติธรรมคือ หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายโดยเท่าเทียมกัน และนอกจากนี้ในแง่ของผู้ปกครองและการบริหารจัดการบ้านเมือง หลักนิติธรรมเป็นกฎเกณฑ์ที่กำหนดกติกาไม่ให้ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ เน้นประชาชนและความเจริญของบ้านเมืองในทุกระดับเป็นสำคัญ เน้นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ ปกครองอย่างเป็นธรรมและเป็นกลาง^๗ ทั้งนี้จากนิยามข้างต้น สะท้อนให้เห็นได้ว่าหลักนิติธรรมเป็นเรื่องของการยึดโยงความยุติธรรมที่ทุกคนต้องได้รับจากรัฐโดยเสมอกัน

ตามความเห็นของ Professor L. Fuller^๖ และ Professor Joshep Raz^๕ ที่มีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับ “หลักนิติธรรม” โดยอธิบายว่า หลักนิติธรรมต้องประกอบไปด้วย ๘ หลักการสำคัญดังนี้

๑. ทุกคนต้องเคารพกฎหมายที่มีอยู่
๒. กฎหมายต้องประกาศให้ทราบล่วงหน้าโดยทั่วกัน
๓. กฎหมายต้องไม่มีผลย้อนหลังและต้องใช้อย่างเปิดเผยไม่กำกวม และประชาชนต้องสามารถเข้าถึงกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมได้
๔. กฎหมายต้องบัญญัติไว้ชัดเจน เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ดุลยพินิจตามอำเภอใจโดยมิชอบ
๕. กฎหมายต้องหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกันเอง
๖. กฎหมายต้องไม่บังคับสิ่งที่เป็นไปไม่ได้
๗. กฎหมายต้องยืดหยุ่นคงอยู่ เพื่อให้หยั่งรากลึกในสังคม ต้องไม่ถูกเปลี่ยนแปลงบ่อยมากนัก แต่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้
๘. การบังคับใช้กฎหมาย ต้องสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่ประกาศไว้ทุกประการ ไม่ควรมีดุลยพินิจในการบิดเบือนกฎหมาย

นอกจากนี้ ปัจจุบันทางสหประชาชาติได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของหลักนิติธรรมกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจน ผ่านการเชื่อมโยงหลักนิติธรรมเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง ๑๗ เป้าหมาย และชัดเจนมากที่สุดใเป้าหมายที่ ๑๖ ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิผล รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ ซึ่งจากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Report) และ SDG Index ประจำปี ๒๕๖๗ พบว่า เป้าหมายที่ ๑๖ ของประเทศไทยอยู่ในสถานะไม่คืบหน้า และในภาพรวมมีอันดับของการพัฒนาที่ยั่งยืนลดต่ำลงมาสองอันดับ โดยในปีนี้อยู่ที่อันดับ ๔๕ จาก ๑๖๗ ประเทศทั่วโลก ด้วยคะแนน ๗๔.๗ คะแนน สะท้อนให้เห็นได้ถึง การ

^๕ ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, ความหมายและองค์ประกอบของหลักนิติธรรม, สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๘, หน้า ๙

^๖ อรรถพล ใหญ่สว่าง, หลักนิติธรรม, จุฬินิต, ๒๕๕๗, หน้า ๔๓

^๗ อัญชิษฐา อักษรศรีและวันชัย แสงสุวรรณ, หลักนิติธรรมกับการปกครองโดยทศพิธราชธรรม, ๒๕๖๔, หน้า ๓๓-๔๕

ขับเคลื่อนเป้าหมายนี้ที่ไม่สู้ดีนัก โดยเฉพาะในเรื่องของปัญหาการคอร์รัปชัน ความทันเวลาของการดำเนินการทางปกครอง เป็นต้น ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายถดถอยลงตามการประเมินผลในรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๙๔} ทั้งนี้ สหประชาชาติระบุว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหลักนิติธรรมต้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งหมายความรวมถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม สิทธิทางวัฒนธรรม และสิทธิในการพัฒนา โดยหลักนิติธรรมเท่านั้นที่จะเป็นตัวกำกับการพัฒนาและเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความมั่นคงและสันติภาพ ซึ่งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF ก็เห็นเช่นเดียวกันว่าการขาดการบังคับใช้หลักนิติธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศให้ถดถอยลง^{๙๕}

ในส่วนของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2552 ได้ระบุว่า หลักนิติธรรมคือหลักการหนึ่งในหกหลักของการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น ซึ่งธรรมาภิบาลประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยระบุว่าหลักนิติธรรม (The Rule of Law) คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการไม่เลือกปฏิบัติ การไม่ทำตามอำเภอใจ การไม่ละเมิดกฎหมาย และการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น^{๙๖} ในขณะที่สำนักงาน ก.พ.ร. ระบุว่า หลักนิติธรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิบหลักภายใต้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วย หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม โดยหลักนิติธรรมอยู่ภายใต้ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) และหลักนิติธรรมมีความหมายว่า ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่าง ๆ

กล่าวได้ว่า หลักนิติธรรมเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่ทุกคนมีเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเท่าเทียมกัน ฉะนั้น การอยู่ร่วมกันในสังคมโดยที่ผู้ปกครองมีหลักการและกฎเกณฑ์ที่ประกาศแล้ว เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม ไม่ใช่อำนาจตามอำเภอใจ ให้ความสำคัญกับประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่และความเจริญของบ้านเมืองเป็นสำคัญ ด้วยการปฏิบัติราชการตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ใช้อำนาจของกฎหมายปฏิบัติต่อทุกฝ่ายเสมอกัน จะสามารถนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

^{๙๔} Jeffrey D. Sachs, Guillaume Lafortune and Grayson Fuller, “Sustainable Development Report ๒๐๒๔”, France: Ingenidoc in Rouen, ๒๐๒๔, p.

๔๒๖-๔๒๗

^{๙๕} สุระเกียรติ์ เสถียรไทย, ๒๕๕๙, จาก https://tijforum.org/wp-content/uploads/2016/11/03-SS_Rule-of-Law-in-International-Framework-231216.pdf [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๒๓]

^{๙๖} เดชาภิวัฒน์ ณ สงขลา, ๒๕๕๗, จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1263 [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

หลักนิติธรรมมีองค์ประกอบสำคัญ ๗ หลักการภายใต้หลักการสำคัญของธรรมาภิบาลดังนี้

๑. **หลักการแบ่งแยกอำนาจ**เป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะหลักการแบ่งแยกอำนาจ เป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

๒. **หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ** หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๓. **หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง** การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบ จากตัวแทนของประชาชน โดย ฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจาก บทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

๔. **หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา** เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

๕. **หลักความอิสระของผู้พิพากษา** ผู้พิพากษาสสามารถทำภาระหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใดๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและ ทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก ๓ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

๖. **หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย”** เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิด แล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆมิได้

๗. **หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ** หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

หากพิจารณาหลักนิติธรรมภายใต้หลักการสำคัญของธรรมาภิบาล หลักการที่มีความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษา คือ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ระบุไว้ว่า หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๒. แนวทางการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

งบประมาณแผ่นดิน คือ ร่างกฎหมายที่รัฐบาลเสนอต่อรัฐสภาเพื่อขออนุมัติแผนการปฏิบัติงานของรัฐบาลที่แสดงในรูปตัวเงินในช่วงระยะเวลาหนึ่งตามนโยบายที่รัฐบาลแถลงไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลมีความประสงค์จะกระทำไปเพื่อการพัฒนาหรือเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศ ซึ่งงบประมาณแผ่นดินมีความสำคัญอย่างมากต่อการบริหารงานของรัฐบาล ทั้งในแง่มุมทางเศรษฐกิจและการเมือง เพราะถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลและเป็นเครื่องมือทางการคลังของรัฐบาลเพื่อการใช้จ่ายและกำหนดรายรับ^{๑๑}

^{๑๑} เกริกเกียรติ พิพัฒนเสรีธรรม, “การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย”, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า ๕๓๑-๕๓๓

การจัดทำงบประมาณแผ่นดินของประเทศไทยที่ผ่านมา มีวิวัฒนาการและการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้มีความเหมาะสมและทันสมัยสอดคล้องตามสภาวการณ์ของประเทศและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้เพิ่มขึ้น โดยเริ่มต้นจากการใช้ระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line-Item Budgeting) เป็นระบบแรก ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่ระบบงบประมาณแบบแสดงผลงาน (Performance Budgeting) ระบบงบประมาณแบบแสดงแผนงาน (Program Budgeting) และพัฒนาไปตามรูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ทำให้ระบบงบประมาณเปลี่ยนเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) และปรับไปสู่ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting : SPB)^{๑๒} ภายใต้วินัยทางการเงินการคลัง เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดินตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยคำนึงถึงผลลัพธ์และผลกระทบต่อประเทศ ติดตามและประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณอย่างจริงจัง เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง^{๑๓}

การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินของประเทศไทยทุกวันนี้ ใช้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (Strategic Performance Based Budgeting : SPB)^{๑๔} ซึ่งเป็นระบบงบประมาณที่มุ่งเน้นการจัดสรรและการบริหารจัดการงบประมาณให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของรัฐบาลให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โดยในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินภายใต้ระบบนี้ อยู่ภายใต้หลักการการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม เชื่อมโยงและสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และสอดคล้องกับผลงานของหน่วยงานภาครัฐในการนำส่งผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาลในแต่ละปีงบประมาณ ตามพันธกิจและสนับสนุนเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบ ทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง และระดับกรมหรือระดับหน่วยงานปฏิบัติ ฉะนั้นในการจัดสรรงบประมาณภายใต้ระบบงบประมาณนี้ จะเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการให้ครอบคลุม ๓ มิติ คือ มิติงานตามยุทธศาสตร์กระทรวงและหน่วยงาน (Function) มิติงานตามยุทธศาสตร์เฉพาะของรัฐบาล (Agenda) และมิติงานตามยุทธศาสตร์พื้นที่ (Area) โดยต้องมีการบริหารจัดการแบบปรับตัวได้ และยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ปัจจุบัน การจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ซึ่งเห็นชอบให้ปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวตามความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้เรียน และเพิ่มศักยภาพสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๕ ปี ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ครอบคลุมการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาทางเลือก

^{๑๒} นันทนิตย์ นวลมณี, ๒๕๖๐, จาก

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20171122093446.pdf [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

^{๑๓} สำนักงบประมาณ, ๒๕๖๐, จาก <https://www.bb.go.th/topic-detail.php?id=2681&mid=353> [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

^{๑๔} สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), ๒๕๕๖, จาก <https://tdri.or.th/2013/11/kt09/> [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

โดยปรับเปลี่ยนแบบฉบับต่อเนื่อง ๔ ปีงบประมาณ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙^{๑๕} ทำให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันเป็นไปตามแนวทางดังกล่าว ซึ่งมุ่งหมายให้เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้แก่ประชาชนวัยเรียนทุกคน และเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหาร จัดการศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา มีความพร้อมที่จะเรียนและได้รับการ ศึกษาที่มีคุณภาพและสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายของรัฐบาล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำเอกสาร “**แนวทางการ อุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๙**” เพื่อเป็นข้อเสนอใน การปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัว และนำเสนอวิธีแก้ปัญหาที่ครอบคลุมสำหรับความท้าทายที่โรงเรียนขนาดเล็กต้องเผชิญในปัจจุบัน ปัญหาหลักของโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการขาดแคลนทรัพยากรใน ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางการเงิน บุคลากร อุปกรณ์การเรียนการสอน นอกจากนี้ โรงเรียนขนาดเล็กมักตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งยิ่งทำให้การเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ เป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

ปัญหาสำคัญที่โรงเรียนขนาดเล็กต้องเผชิญ คือ การขาดแคลนงบประมาณ โดยโรงเรียนขนาดเล็กมักจะได้รับงบประมาณตามจำนวนนักเรียน ซึ่งหมายความว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยจะได้รับ งบประมาณที่น้อยกว่าโรงเรียนใหญ่ นำไปสู่การขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็น เช่น การซ่อมแซมอาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุการเรียนการสอน และการว่าจ้างครูผู้สอนที่มีคุณภาพ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถ ให้บริการการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเท่ากับโรงเรียนที่ใหญ่กว่า

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำเอกสาร “**แนวทางการ อุดหนุน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๙**” เพื่อเป็นข้อเสนอใน การปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัว และนำเสนอวิธีแก้ปัญหาที่ครอบคลุมสำหรับความท้าทายที่โรงเรียนขนาดเล็กต้องเผชิญในปัจจุบัน ปัญหาหลักของโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการขาดแคลนทรัพยากรใน ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางการเงิน บุคลากร อุปกรณ์การเรียนการสอน นอกจากนี้ โรงเรียนขนาดเล็กมักตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งยิ่งทำให้การเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ เป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

ปัญหาสำคัญที่โรงเรียนขนาดเล็กต้องเผชิญ คือ การขาดแคลนงบประมาณ โดยโรงเรียนขนาดเล็กมักจะได้รับงบประมาณตามจำนวนนักเรียน ซึ่งหมายความว่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยจะได้รับ งบประมาณที่น้อยกว่าโรงเรียนใหญ่ นำไปสู่การขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็น เช่น การซ่อมแซมอาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุการเรียนการสอน และการว่าจ้างครูผู้สอนที่มีคุณภาพ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถ ให้บริการการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพเท่ากับโรงเรียนที่ใหญ่กว่า

แนวทางแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดสรรงบประมาณที่คำนึงถึงความต้องการ เฉพาะของโรงเรียนขนาดเล็กควรพิจารณาจากความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่ใช่แค่จำนวน

^{๑๕} สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, “แนวทางการดำเนินงาน ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗”, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๖๗

นักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนเท่านั้น โรงเรียนขนาดเล็กควรได้รับงบประมาณเสริมเพิ่มเติมเพื่อครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่จำเป็น เช่น การบำรุงรักษาอาคาร และการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน

การพัฒนากระบวนการจัดสรรงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก แนวทางการจัดสรรงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรควรถูกปรับปรุงให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของโรงเรียนแต่ละแห่ง การใช้ระบบการจัดสรรงบประมาณที่เน้นความเป็นธรรมและความโปร่งใสจะช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้รับได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในพื้นที่ จะช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น แนวทางการจัดการปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถใช้แนวทางเดียวกันกับโรงเรียนขนาดใหญ่ได้ รัฐบาลต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนแต่ละแห่ง การพัฒนาการสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กจะเป็นก้าวสำคัญในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาในประเทศ

บทสรุป

ระบบการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัว แม้ว่าการจัดสรรแบบนี้จะช่วยให้เกิดความเท่าเทียมในระดับหนึ่ง แต่ความเท่าเทียมนี้อาจไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลที่มีจำนวนนักเรียนน้อย การจัดสรรงบประมาณในลักษณะนี้ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับทรัพยากรที่ไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณควรคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน เช่น ขนาด สถานที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ จะช่วยให้เกิดความเสมอภาคและเป็นธรรมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องตามหลักนิติธรรมและควรอาศัยหลักการจัดสรรงบประมาณที่ดีของศาสตราจารย์ ดร. ปวย อึ้งภากรณ์ โดยเฉพาะในแง่ของการจัดลำดับความสำคัญและจัดสรรให้แก่ผู้ที่อยู่ในฐานะลำบากกว่าได้รับก่อน เพื่อให้ประชาชนวัยเรียนทั้งเด็กชายและเด็กหญิงทุกคนได้รับการคุ้มครองสิทธิแห่งมนุษยชนจากรัฐตามหลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบบประชาธิปไตย ซึ่งการยึดหลักนิติธรรม หรือให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมเป็นแนวคิดหลักในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จะช่วยทำให้รูปแบบการจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสมมากขึ้นเพื่อทดแทนการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวที่ปัจจุบันสร้างผลกระทบเชิงลบกับโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างมากต่อการบริหารงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษา การจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้เพียงพอและเหมาะสม ปัญหาอาหารกลางวัน และการซ่อมแซมอาคารสถานที่ เป็นต้น จนกระทบต่อคุณภาพการศึกษาที่ประชาชนวัยเรียนได้รับ รวมทั้งยังช่วยทำให้หน่วยงาน/โรงเรียนเกิดความสมดุลในการบริหารและทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนเกิดความมั่นใจในการพัฒนาและผลักดันการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ^{๑๖} เพิ่มโอกาสให้เกิดประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติได้

^{๑๖} ชุตินา พวงทอง, แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕, วิทยาลัยนอร์ทอีสต์ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักนิติธรรม ควรมีระบบตรวจสอบและการดำเนินการภายใต้นิติธรรมที่เข้มแข็งจะช่วยให้การจัดการงบประมาณเป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การศึกษาระดับพื้นฐานสามารถพัฒนาคุณภาพและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้ในทุกพื้นที่ของประเทศและช่วยให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๔ การศึกษาที่มีคุณภาพ: สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีเป้าหมายย่อยเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันว่าเด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมีมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมและไม่มีค่าใช้จ่ายนำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิผลภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ และการสร้างหลักประกันว่าเด็กทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ และทุกคนเข้าถึง การศึกษาวิชาเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพ รวมถึงขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษาและสร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่เปราะบางซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็กเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียมภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ ได้

การนำหลักการของนิติธรรมมาใช้ในการจัดสรรงบประมาณจะช่วยให้เกิดความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนทุกแห่งสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน นอกจากการปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณแล้ว การเสริมสร้างระบบตรวจสอบและการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส ยังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความยุติธรรมในการบริหารงบประมาณด้านการศึกษาด้วย เพราะงบประมาณแผ่นดิน คือ เงินภาษีของประชาชนชาวไทยทุกคน จึงควรจัดสรรงบประมาณโดยใช้หลักความเสมอภาค และความชอบธรรมแก่ทุกภาคส่วน ต้องรู้จักจัดลำดับความสำคัญและสามารถตรวจสอบได้เพื่อให้การบริหารราชการเกิดผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานที่สอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมถึงมีความคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ตรงต่อความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับอย่างเคร่งครัด ตามการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

บรรณานุกรม

Jeffrey D. Sachs, Guillaume Lafortune and Grayson Fuller, “Sustainable Development Report ๒๐๒๔”, France: Ingenidoc in Rouen, ๒๐๒๔, p.๔๒๖-๔๒๗.

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, “การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย”, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า ๕๓๑-๕๓๓.

โกเมศ ขวัญเมือง และคณะ, ว่าด้วยหลักนิติธรรม, วารสารวิจัยวิชาการ ๖(๒), ๒๕๖๖, หน้า ๓๕๕-๓๖๘.

ชาญชัย แสวงศักดิ์, “กฎหมายมหาชน ความเป็นมา ทฤษฎี และหลักการที่สำคัญ”, กรุงเทพฯ, ๒๕๕๓.

ชุดิมา พวงทอง, แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๕, วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เดชาภิวัดน์ ณ สงขลา, ๒๕๕๗, จาก

https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1263 [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

ถวิลวดี บุรีกุล. ธรรมาภิบาล: หลักการเพื่อการบริหารรัฐกิจแนวใหม่. วารสารสถาบันพระปกเกล้า ๒๕๔๖;๑(๒).

นันทินต์ย์ นวลมณี, ๒๕๖๐, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20171122093446.pdf [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, ความหมายและองค์ประกอบของหลักนิติธรรม, สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๘, หน้า ๙.

มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง การปรับอัตราเงินอุดหนุนรายหัวตามความจำเป็นพื้นฐาน เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้เรียนและเพิ่มศักยภาพสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศธ. (๒๖กรกฎาคม๒๕๖๕).

สถาบันพระปกเกล้า, ม.ป.ป., จาก <https://shorturl.asia/v7XdP> [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), ๒๕๕๖, จาก <https://tdri.or.th/2013/11/kt09/> [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

สหประชาชาติประเทศไทย, ม.ป.ป., จาก <https://thailand.un.org/th/sdgs/4> [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๒๔]

สำนักงบประมาณ, ๒๕๖๐, จาก <https://www.bb.go.th/topic-detail.php?id=2681&mid=353> [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

สำนักงาน ก.พ., ม.ป.ป., จาก https://www2.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/article/7.1_hlakthrrmaaphibaalkhngkaarbrihaarkicchkaarbaanemuengthiidii.pdf [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๙]

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แนวทางการอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๙. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา;
๒๕๖๕.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ, “แนวทางการดำเนินงานตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา
ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗”, กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์อักษรไทย, ๒๕๖๗.

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, ๒๕๕๙, จาก https://tijforum.org/wp-content/uploads/2016/11/03-SS_Rule-of-Law-in-International-Framework-231216.pdf [๒๕๖๗, มิถุนายน, ๒๓]

อรรรถพล ใหญ่สว่าง, หลักนิติธรรม, จุลนิติ, ๒๕๕๗, หน้า ๔๓.

อัญธิษฐา อักษรศรีและวันชัย แสงสุวรรณ, หลักนิติธรรมกับการปกครองโดยทศพิธราชธรรม, ๒๕๖๔, หน้า
๓๓-๔๕.